

“Qui diu que una llengua no pot tornar a nàixer?”

De Nigèria a Indonèsia, les mutacions de l'anglès divideixen la comunitat acadèmica britànica: és el futur o assistim a la desintegració de l'idioma internacional per excel·lència? Entre els optimistes hi ha Mark Krzanowski, coordinador d'ensenyament d'anglès al Goldsmiths College de la Universitat de Londres i conseller lingüístic des de Winchester a Bangladesh.

A jutjar per la seua tremenda influència, bé podem dir que l'anglès és “més que una llengua”...

—I tant. Com totes les llengües, és una arma.

—Prop de 700 milions de persones la parlen amb fluïdesa. Què fem amb les altres llengües, doncs?

—No sembla que l'anglès haja de ser necessàriament una amenaça per a la supervivència de les llengües indígenes. A despit de la seua poderosa expansió, un idioma implica un contingut enorme d'informació cultural que és impossible de reemplaçar.

—En alguns països, tanmateix, ha esdevingut un atractiu, una moda per a les noves generacions.

—En efecte. Aquest seria el cas de països com l'Índia. En el darrer fòrum de l'Associació Internacional d'Ensenyament d'Anglès, el passat abril, a Liverpool, vam conèixer que més del 90% de la població ha pres la decisió deliberada de fer-ne la llengua pròpia.

—En quina mesura és aquesta una tria lliure?

—Si pensem que l'Índia té una història molt particular de relació amb el Regne Unit, i que n'ha estat una colònia, trobe que hi ha pocs dubtes: per la societat de l'Índia és un mitjà de comunicació i de convivència. Sucedeeix el mateix a Nigèria; amb tres o quatre grans llengües al país, necessiten una *lingua franca* per entendre's.

—No impedeix l'anglès així el desenvolupament dels altres idiomes?

—No... entre les llengües natives també hi ha pressions. Aparentment, és la manera de solucionar el tribalis-

me i les lluites culturals. He de reconèixer que, entre les famílies benestants, hi ha la voluntat de fer de l'anglès la llengua materna dels fills, però també hem de valorar les conseqüències polítiques positives.

—Molt interessant, i interessada, aquesta faceta de l'anglès de resoldre conflictes lingüístics. Creu que serviria per als Països Catalans?

—A Catalunya podríem veure el mateix que a Sud-àfrica; l'anglès és considerada la llengua de la llibertat, de la superació de les lluites... però aneu amb compte, una cosa és evitar la pressió de l'espanyol amb l'adopció de l'anglès com a llengua per comunicar-se amb l'exterior i una altra que l'anglès substituesca les dues llengües enfrontades.

—Què li suggereix la dada que el 50% de llengües del món desapareixerà durant aquest segle?

—Podria ocórrer, però si el que em demana és per la part de responsabilitat que hi tindrà l'anglès, només puc dir que no és intencionada. Hi ha processos històrics que hem de ser capaços d'explicar, però que difícilment podem aturar. D'alguna manera, el francès ha perdut influència arreu del món, i això ha incrementat de forma extraordinària el pes de l'anglès. Tanmateix, no ha estat un pla lògic, racionalitzat per cap comitè especial.

És responsabilitat de cada país el fer forta la seua voluntat de “resistir” a la globalització lingüística. M'agradaria comentar-li dos exemples, en relació a aquest punt: Polònia i Islàndia. A Polònia a penes hi ha dues variants de l'idioma nacional, una més culta que

l'habitual, però amb lleus diferències. Des de 1795 a 1980, Polònia va desaparèixer del mapa d'Europa i va ser disgregada entre els estats veïns, o sigui que el país compregué que l'única via de mantenir-se unit i sobreviure era la protecció de la llengua. Avui dia aquest missatge continua tenint la mateixa validesa i la reticència a l'ensenyament d'idiomes és, potser, massa exagerada. Islàndia, per la seua banda, va promulgar l'any 2001 una llei per obligar les empreses de producció de programació tecnològica a traduir la terminologia a l'islandès. Cal dir que estan trobant dificultats immenses, és clar. Aquesta situació també la pateixen a Turquia, amb el turc. El fet és que, a causa d'aquests moviments de "neteja" de vocabulari estranger, descobreixen les deficiències dels propis idiomes. Qui sap si es tracta d'una conseqüència positiva.

—Curiosament, l'anglès no té cap institució reguladora... tal vegada ho és la BBC.

—[Riu.] No, no avui dia. Entre 1967 i 1990, la televisió i la ràdio públiques havien basat el seu estàndard lingüístic en l'accent educat del sud-est d'Anglaterra, i era una referència innegable. Ara vivim en l'època de la "glorificació" dels accents regionals i fins i tot dels dialectes.

—És això un risc per a l'evolució adient d'un idioma?

—Per què? Mire, l'esperanto és un idioma absolutament mort entre altres raons perquè no té cap llegat viu que li done suport, sinó un estàndard rígid i artificial. La concepció i la realitat del país i de la societat britàniques ha sofert uns canvis fonamentals. Com podríem avui parlar d'un model d'anglès si els orígens dels parlants són tan diversos? Un bon parlant d'anglès ho és amb independència del seu accent o de les especificitats del seu vocabulari.

—Però què hi ha dels nous *englishes*? Aquest fenomen no amenaçaria amb la ruptura dels marges mínims de l'anglès?

—Escolte, qui diu que una llengua no pot tornar a nàixer? Un idioma pot renàixer en contacte amb d'altres llengües [arronsa les espatlles i obre els braços], un idioma és un ésser viu!

Mark Krzanowski no té por de la feblesa de segons quines llengües: "Es responsabilitat de cada país el fer forta la seua voluntat de resistir a la globalització lingüística."

—Fins i tot quan aquests processos empobreixen l'idioma, cal acceptar-los?

—Hi ha riscos negatius, però també hi ha el fenomen invers en què l'anglès s'endinsa en idiomes d'arreu del món i provoca canvis gramaticals i de vocabulari; per tant, no ens en podem queixar. De vegades, aquests contactes susciten recerques molt profitoses per al coneixement de la història i de l'entitat dels idiomes.

Si ens fixem en la preponderància que podria tenir l'anomenat "anglès internacional" sobre l'anglès d'un parlant natiu, és cert que el registre podria tornar més pàl·lid, sense "sabor". Aquest anglès, de tota manera, té més a veure amb la potència econòmica i política dels Estats Units que amb el Regne Unit. Evidentment, en àrees com l'Orient Pròxim l'únic anglès que té presència és l'americà. Ara bé, si ens referim als *englishes*, l'explosió d'aquestes varietats ens pot demostrar senzillament que altres països poden fer-ho millor que nosaltres quant a la creació de l'anglès com a idioma...

—Alguns professors i alguns parlants s'horroritarien davant d'aquestes afirmacions...

—I ara!, això rai.

—O sigui que el centre de producció d'un idioma pot traslladar-se a un altre país, és això?

—Per descomptat. La importància dels estàndards de fora d'Anglaterra

és creixent i continuada. La comunitat acadèmica sencera està d'acord a acceptar que la varietat d'anglès que ha nascut a Nigèria a partir del seu ús com a llengua comuna ha donat com a fruit un nou anglès molt més bell que el sorgit dels milions de parlants britànics. Més bell i més ric.

—Hi ha alguna raó, fora de les polítiques i econòmiques, que explique la capacitat de penetració de la llengua anglesa?

—En els seus orígens, l'anglès antic va començar a ser parlat precisament com a *lingua franca* entre les comunitats de l'illa de Gran Bretanya. La clau és que l'anglès bàsic consisteix en una gramàtica molt reduïda i en paraules formades per una o dues síl·labes. L'aprenentatge és fàcil...

—Vinga, diga'm algun problema que afecte l'ús de l'anglès.

—No volia fer un discurs complaent. Sovint oblidem que a casa nostra tenim dificultats per resoldre: els angloparlants, al Regne Unit, presenten greus buits de coneixement lingüístic que el nostre sistema educatiu encara no ha resolt i que són causats pel desequilibri entre les classes socials. Vet ací un repte que tenim pendent en comptes d'emmirallar-nos amb l'extensió mundial del nostre idioma.

Victoria Jiménez
(Londres)